

Argumentasjonsdokument FKE/FOE

Fast jobb en forutsetning for et anstendig arbeidsliv

Myndighetene reviderer gjeldende forskrifter innen elektrofagområdet og vil fjerne en mangeårig bestemmelse om at den som utfører arbeidet skal være ansatt i samme virksomhet som den som er ansvarlig. EL & IT Forbundet mener dette svekker den enkeltes trygghet og dermed en viktig forutsetning for god kvalitet i arbeidet.

Retten til fast ansettelse er sikret i Arbeidsmiljøloven som klart sier at "Arbeidstaker skal være fast ansatt." Men mange har jobber på korte kontrakter. Noen har det slik i flere år, uten visshet om hva som vil skje i tida framover, med den utryggheten det gir.

EL & IT Forbundet vil at alle skal ha rett til fast jobb og heltidsstilling for dem som ønsker det. Og partiene i den rødgrønne regjeringa går til valg på hovedprinsippet om at arbeidstakere skal være fast ansatt.

Fast ansettelse en forutsetning for kvalitet i arbeidet

Elsikkerhet er uløselig knyttet til den enkelte elektrofagarbeiders utføring av arbeidet. Denne arbeidsutføringen skal til enhver tid være i henhold til oppdrag og gjeldende regelverk. Man kan ikke kontrollere seg til god arbeidsutføring, kun avdekke feil og mangler. Rammene rundt den enkelte elektrofagarbeider er derfor avgjørende for elsikkerheten og arbeidsutføringen.

Rammebetingelser:

- Ansettelse i samme virksomhet som den som er ansvarlig for arbeidet. Bedriftskulturen i den enkelte virksomhet, og tradisjon for hvordan arbeidet gjøres, blir bestemmende for kvaliteten.
- Et godt regelverk. Selve regelverket fører ikke til sikker arbeidsutføring eller et sikkert anlegg. Det er den som utfører arbeidet som er den avgjørende faktor. Hvis virksomheten ikke har rammer med instruksjoner og prosesser, slik at regelverket og normen for utføring er kjent, kan det aldri bli bra. Å være fast knyttet til et slikt miljø er derfor avgjørende for god arbeidsutføring.
- Vi hevder at kontroll kan avdekke feil og mangler, vi er derfor for kontroll og risikobasert tilsyn.

Etter vår vurdering er fast ansettelse i samme virksomhet like avgjørende for den som utfører som den som forestår og er ansvarlig. Direktoratet for Samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) foreslår på den ene siden å skjerpe kravet til den ansvarlige, samtidig som det foreslår å svekke kravet til dem som utfører oppgaven. Slik forbundet ser det forsøker DSB å hindre (få bukt med) korte kontrakter via den ansvarlige, men at dette åpnes igjen via fagarbeideren.

EL & IT Forbundet krever at gjeldende bestemmelser opprettholdes.

Ytterligere argumentasjon

For at virksomhetene skal ha gode rutiner rundt elsikkerhet, trengs et klart regelverk. Like viktig er dialogen og den enighet som oppstår mellom ledelse og ansatt og mellom ansatte om hvordan regelverket skal forstås og etterleves. For å få til god elsikkerhet er det nødvendig med både formelle og faste relasjoner aktørene i mellom. Faste ansettelsesforhold kan ikke erstattes med ansettelseslignende forhold eller en skriftlig kontrakt. Man etablerer da bare mer byråkrati, og tror det kan erstatte den sosiale dialogen og den samhandling mellom mennesker som skal til for å få sikre og feilfrie installasjoner.

EL & IT Forbundets standpunkt er at fagarbeider skal være ansatt i den ansvarlige bedriften. Vår mening her er ikke at vi er i mot inn-og utleie mellom registrerte virksomheter, men vi er i mot kontraktørvirksomhet og at utleiebyråer kan operere i bransjen.

Ytterligere utdypning

Av hvorfor det kreves faglig kompetanse for å forebygge brann og berøringsfare i elektriske anlegg og elektrisk utstyr med fokus på tekniske forhold.

Norske myndigheter ga allerede ved el-tilsynsloven i 1929 hjemmel til å stille kvalifikasjonskrav til dem som skal arbeide med elektriske anlegg og utstyr. Siden har kvalifikasjonskravene vært forskriftsregulert for dem som skal "forestå, utføre arbeid på og føre tilsyn med slike anlegg og utstyr".

Hvorfor kravet til kompetanse er nødvendig beskrev DSB i de første avsnitt av forordet til utkast til ny forskrift datert 14. februar 2008.

Elektrisitet er en farlig vare. Elektrisitet vil i de fleste tilfeller være tilstede i dagliglivet og representere en risiko uavhengig av om den brukes eller ikke. Sammenlignet med andre typer risiko, som for eksempel å krysse en sterkt trafikkert vei, så er det ikke like naturlig å oppfatte den risikoen som et elektrisk anlegg representerer.

Et elektrisk anlegg eller elektrisk utstyr som tilsynelatende fungerer som forutsatt vil kunne ha feil og mangler som innebærer brann- eller berøringsfare. Slike feil kan i tillegg til å medføre en økt risiko for uønskede hendelser i direkte tilknytning til det elektriske anlegget eller utstyret hvor feilen befinner seg, også medføre økt risiko i andre elektriske anlegg tilknyttet det samme forsyningsnettet. For å forebygge brann- og berøringsfare i elektriske anlegg og elektrisk utstyr kreves det faglig kompetanse. På bakgrunn av dette stiller denne forskriften krav til kvalifikasjoner for de som skal arbeide med elektriske anlegg og elektrisk utstyr.

Eier og bruker av elektriske anlegg og elektrisk utstyr, og virksomheter som utfører arbeid som faller innenfor virkeområdet til el-tilsynsloven og forskrifter gitt i medhold av loven, plikter å sørge for at det benyttes personell som er kvalifisert til det arbeidet som skal utføres. De godkjenningsordningene som etableres med hjemmel i denne forskriften, reduserer ikke denne plikten. For privatpersoner og virksomheter uten egen elektrofaglig kompetanse ivaretas denne plikten gjennom å benytte virksomheter registrert i det sentrale registeret over virksomheter som prosjekterer, utfører og vedlikeholder elektriske anlegg til utførelse og vedlikehold av elektriske anlegg og kompetente elektroreparatørvirksomheter til reparasjon av elektrisk utstyr.

Særegent jordingsystem

Spesielle forhold i Norge er høyt forbruk av billig strøm til oppvarming av hus og vann og til matlaging. I kombinasjon med mye trehusbebyggelse har dette gitt mange branner. Mange branner kan føres tilbake til feil på elektrisk anlegg eller feil bruk av elektrisk utstyr. Norge har et særegent forsyningsnett med et jordingsystem som fagfolkene må forstå for å lage et sikkert elektrisk anlegg.

Vårt fordelingsystem (IT nett) for elektrisk energi brukes i liten grad av andre land i Europa. Systemet er innrettet med en jordledning som er isolert fra fasene. Det er strøm fra begge faser til stikkontakt. I andre land brukes fortrinnsvis (TN nett) med direkte jordet nullpunkt. Forbruksbelastningen er her mellom en fase og null. Utfordringen med det norske systemet er å få anlegget til å koble ut ved første jordfeil. Det er komplisert og dermed står mange trafokretser konstant med jordfeil. For å minimalisere problemene er det i bruk en del utstyr som jordfeilbrytere og jordfeilvarslere som ikke er vanlig andre steder. Geografien vår med store avstander kombinert med høyt forbruk forsterker utfordringen med å få til utkobling raskt ved feil.

Selvstendige fagarbeidere – komplisert utstyr og anlegg

I Norge har vi en tradisjon med selvstendige fagarbeidere, som med bakgrunn i tegninger og beskrivelse står for hele installasjon.

Etter hvert har anlegg og utstyr blitt stadig mer komplisert. Samtidig har effektforbruket økt til det mangedobbelte. Det er også blitt mindre oversiktlig hvem som leverer installasjoner, service og tjenester. Hvem som til slutt har foretatt den fysiske installasjonen kan i dag, hvor det florerer med under- og under-underentrepriser, være nokså uklart. Når det gjelder reparasjon eller service, vet vi at det ikke er forretningen hvor vi kjøpte produktet og hvor vi tilkaller service ifra, eller leverer inn produktet til, som utfører. Det er spesialiserte reparasjonsverksteder. Felles for mange av dem som utfører installasjon og reparasjon er at de er ansatt i virksomheter som er basert på å fakturere timer og ikke annet. Det medfører at de kommer i økonomisk skvis hvor mulighetene til å koste nødvendig kompetanseutvikling blir begrenset. Myndighetens krav er derfor nødvendig for å sikre den grunnleggende kompetansen som skal til for at anlegg og utstyr skal ha i seg nødvendig sikkerhet.

Sikre anlegg er viktig for forbruker, men det er også viktig for fagperson under arbeid på anlegg. Det er derfor viktig å ha kompetanse på tekniske forhold knyttet til installasjon og utstyr men også på rutiner og formaliteter ved arbeid i og ved drift av elektriske anlegg. Det gjelder alt fra normer med fargekombinasjoner, hvor tilførsel kobles på et utstyr, til rutiner for å gjøre et anlegg spenningsfritt.

FKE-forskriften kom i 1993 etter en omfattende prosess og utredning hvor bransjepartene og utdanningsmyndighetene var representert. Samtidig gikk man bort fra sertifikatordninger. I dag er det bestått fagprøve og fagbrevet som gir nødvendig kompetanse til å arbeide selvstendig innenfor fagbrevets virkeområde. Forskriften har blitt justert flere ganger, hele tiden i prosess, hvor bransjens parter har deltatt. I 2005 ble rådsdirektiv 1999/42 EF implementert.